

перше, в результаті підвищення продуктивності праці знижується трудомісткість, а, відповідно, - і витрати на одиницю продукції. По-друге, її зростання приводить до збільшення абсолютного обсягу виробництва, що скорочує умовно-постійні витрати на одиницю продукції.

Таким чином, для ефективного використання виробничих ресурсів і оптимізації витрат доцільно створити комплексну систему управління витратами.

УДК 336.1

Олена Панухник, к.е.н, доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

РОЗБІЖНОСТІ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Анотація. Розглянуто розбіжності фінансового та податкового обліку щодо визначення фінансових результатів в призмі прийняття положень нового Податкового Кодексу України.

Ключові слова: бухгалтерський облік, податковий облік, фінансові результати господарської діяльності підприємств, податкова та фінансова звітність.

Olena Panukhnyk

PRIORITIES OF DEVELOPMENT OF MACHINE-BUILDING INDUSTRY OF UKRAINE

Abstract. Differences of the financial and tax records in the framework of determining financial performance in the prism of the new Tax Code of Ukraine adoption are considered.

Keywords: accounting, tax accounting, financial business, tax and financial reporting.

Кінцевим результатом діяльності підприємства є прибуток (збиток). Він є дуже важливим показником, який впливає на розвиток підприємства, виплату дивідендів засновникам. Однак, встановлення фінансового результату у бухгалтерському та податковому обліку різняться за методами. Існує ряд відмінностей в підходах щодо визначення доходів та витрат, які намагається усунути нововведений Податковий Кодекс. Саме тому актуальним постає питання вивчення змін податкового законодавства та їх впливу на існуючі методики узгодження показників податкової та фінансової звітності. Розробці різних методик узгодження показників фінансового обліку з податковими розрахунками були присвячені праці таких вчених як Д. Свідерський, Т. Плахтій, П. Хомин, П. Атамас, В. Прокопенко та інші. Бухгалтерський і податковий облік мають різні цілі. Зокрема, бухгалтерський облік має на меті надання достовірної інформації про фінансовий стан підприємства для потенційного інвестора, в свою чергу податковий облік виконує фіскальні та регуляторні функції. Тому, певні розбіжності між зазначеними системами обліку будуть існувати завжди. Поряд з цим, бухгалтерський облік - це упорядкована система реєстрів, із затвердженим планом рахунків, своєю аналітикою, завдяки чому досягається досить високий ступінь об'єктивності фінансових показників. Податковий облік тісно пов'язаний з економічними дисциплінами, в першу чергу з фінансовим обліком.

Взаємозв'язок податкового і фінансового обліку полягає у наступному:

1. Обидва вони базуються на одних і тих же первинних документах.

2. Фіксують одні й ті ж дані і факти господарського життя.
3. Ці види обліку ведуть одні й ті ж спеціалісти – бухгалтери.
4. Основна частина інформації, отриманої як у системі фінансового, так і податкового обліку призначена для зовнішніх користувачів.

Як свідчить практика, результати за даними фінансового і податкового обліку можуть відрізнятися між собою. Найпоширенішими причинами таких відхилень є:

1. Принципово новий підхід до визначення моменту виникнення валових доходів і витрат, який не збігається з моментом отримання доходів і витрат діяльності підприємств.

2. Сума валових витрат не відповідає сумі витрат діяльності.

3. Новий підхід до визначення об'єкту оподаткування. Об'єкт оподаткування у податковому обліку – це величина, яка не збігається з прибутком підприємств, що є об'єктом оподаткування у фінансовому обліку.

4. Відмінність у методиці визначення сум валових доходів і валових витрат, з сумами витрат і доходів діяльності.

5. Якщо у фінансовому обліку існують певні теоретичні категорії, зокрема, методологія обліку, то теоретична база податкового обліку обмежується лише правилами його ведення.

6. Відмінність у призначенні фінансової і податкової звітності. Якщо за даними першої можна охарактеризувати фінансовий стан суб'єкта господарської діяльності, то за даними другої – стан розрахунків з бюджетом за відповідними податками і платежами.

7. У зв'язку зі зміною облікового забезпечення звітності про податки, збори і платежі відповідно змінено й первинні документи і реєстри, в яких фіксують операції з податкового обліку.

З іншого боку, введення у систему господарювання таких нових показників, як валові доходи, валові витрати, складної системи обліку авансів і бартерних операцій, впровадження додаткової громіздкої документації з обліку ПДВ значно збільшило витрати на ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. В Україні система оподаткування підприємств характеризується частою зміною об'єкта оподаткування і щоразу відповідно до неї формують систему бухгалтерського обліку.

Найбільший недолік такої трансформації обліку – це те, що результати, виявлені за даними податкового обліку, можуть значно відхилитися від реальних фінансових результатів діяльності підприємства за даними фінансового обліку. Причому, значні відхилення можуть бути як в один, так і в інший бік. Це ускладнює роботу бухгалтера та органів, які перевірятимуть результати його роботи.

Проблема взаємозв'язку обліку та оподаткування – інтернаціональна. Міжнародний досвід свідчить, що взаємозалежність між обліком та оподаткуванням не дає змоги досягти двох цілей одночасно. До того ж вона пов'язана зі значними витратами для підприємств. Дослідження підходів до вирішення цієї проблеми у різних країнах дало змогу поділити їх на дві групи (табл. 1).

Залежність означає, що облік повністю підпорядкований податковим правилам, або визначення прибутку з метою оподаткування ґрунтується на методиці, що застосовують в обліку. Шлях взаємозв'язку обліку та оподаткування, податкової і фінансової звітності в Україні повинен складатися на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Вони орієнтовані на реальну оцінку та повне висвітлення, насамперед, економічних наслідків відповідних операцій та подій, а не лише юридичних положень. Цього вимагають іноземні інвестори, адже затратний механізм обліку на підприємствах – одна з причин повільного вкладання іноземних капіталів в розвиток економіки України.

Таблиця 1

Взаємозв'язок між обліком і оподаткуванням у різних країнах світу

Незалежність	Залежність
Великобританія	Італія
Данія	Німеччина
Ірландія	Фінляндія
Канада	Франція
Нідерланди	Швеція
Норвегія	Бельгія
Польща	

Найпоширеніші методи використання даних бухгалтерської звітності у податковому обліку – перший: це коли за основу для визначення податкової бази приймається оподатковуваний прибуток, визначений за даними бухгалтерського обліку, який потім коригується. Така система застосовується в США, Казахстані, Молдові. Другий метод – фінансовий прибуток коригується згідно з податковим законодавством і визначається як оподатковуваний прибуток (застосовується в Німеччині, Бельгії, Франції, Нідерландах).

Виходячи із ситуації в обліковій практиці податковий облік повинен забезпечувати:

- формування реальної величини прибутку до оподаткування на основі даних фінансового обліку;
- виявлення відхилень між прибутком до оподаткування та прибутком від діяльності для його подальшого аналізу;
- обґрунтовану методику розрахунку валових доходів і валових витрат .

В Україні система оподаткування підприємств характеризується частою зміною об'єкта оподаткування і щоразу під неї підлаштовують систему бухгалтерського обліку. Найбільший недолік такої трансформації обліку – це те, що результати, виявлені за даними податкового обліку, можуть відхилятися від реальних фінансових результатів діяльності підприємства за даними фінансового обліку. Причому, відхилення можуть бути як в один, так і в інший бік. Це ускладнює роботу бухгалтера та органів, які перевірятимуть результати його роботи.

Враховуючи багатоаспектність розглянутого ряду проблемних питань щодо особливостей інструментарію визначення фінансових результатів господарської діяльності підприємств, щодо бухгалтерського та податкового обліку, податку на прибуток, проблем формування результатів фінансової діяльності, можна зробити висновок про існування потреби конкретизації шляхів їх вирішення та подальшого дослідження даної тематики з врахуванням існуючого зарубіжного досвіду.

Використана література

1. Власюк Г.В. Проблеми та напрями вдосконалення обліку фінансових результатів / Г.В.Власюк // Держава та регіони. – 2010.
2. Панасюк В.М. Податковий облік: навч. посібник / В.М. Панасюк, Є.К. Ковальчук, С.В. Бобрівець. – Тернопіль: Карт-бланш, 2009.